

3. Les comunitats religioses representen proporcions diferents al interior de cadascuna de les categories (Escoles religioses tradicionals, Noves escoles religioses o escoles de monges)

Les escoles religioses històriques i/o tradicionals (inicialment masculines)

Taula núm.45

Distribució de centres i alumnes segons els diferents tipus d'escoles històriques i/o tradicionals (inicialment masculines).PAAU 2001

Nom	centres	alumnes
Escoles Pies	15	851
La Salle	13	631
Maristes	8	559
Jesuïtes	7	426
Salesians	6	251
Pares Sagrada Família	5	206
Claretians	2	73
Pare Manyanet	1	97
Escoles parroquials	3	114
Altres escoles (no de monges)	16	464
Total	76	3672

Taula núm. Núm. 46

Distribució de centres i alumnes segons els diferents tipus de les noves escoles religioses (Opus, Abat Oliva i SEK⁷¹)

PAAU 2001

Nom	Centres	Nombre alumnes
Opus	13	456
Abat Oliva	2	105
SEK/St.Estanislao D Kosta	2	81
	17	642

⁷¹ Relacionada al sector integrista del Legionaris de Crist rei

Taula núm. Núm. 47
Distribució de centres i alumnes segons els diferents tipus d'escoles religioses de monges
PAAU 2001

	Centres	Alumnes
Jesús Maria	3	207
Vedrunes	8	304
Lestonac	3	114
Immaculada	4	160
Sta.Teresa/Teresiana	4	141
Altres escoles de monges ⁷²	43	1.156
Total	22	2,082

6.2 Les ordres religioses i la distribució en el territori. Àmbits, Barcelona Capital i Comarques.

6.2.1 Els àmbits territorials i les comarques

L'anàlisi per àmbits territorials, els barris de Barcelona capital i les comarques , mostra gràficament la distinta implantació de les ordres religioses en el territori. Una mirada a vol d'ocell permet d'observar que tant en el conjunt del territori com a Barcelona capital són les grans ordres religioses les que estan ubicades en el conjunt del país. Són en tots els centres dinàmics del país , sobretot en aquells on històricament s'havien erigit en centres de referència des del punt de vista social, econòmic i cultural⁷³. Hi ha també multiplicitat de petites ordres religioses –sobretot de monges- que es troben en la majoria de municipis mitjans del país. El que passa es que en molts casos només fan la primària i, o l'ESO ⁷⁴.Es

⁷² Inclou una trentena d'escoles repartides en tot el territori del país. Vegeu-ho en annex.

⁷³ La divisió provincial ha estat a l'origen de la importància de les capitals provincials, Barcelona, Lleida, Tarragona i Girona. També però en aquelles altres amb llarga tradició econòmica i culturals com a resultat de processos històrics propis: Reus, Vic, Solsona, Tortosa entre altres.

⁷⁴ Cal assenyalar que les dades provenen només de centres que fan el batxillerat. Els centres que hi consten són només els que cursen batxillerat, sovint apleguen alumnes procedents d'altres centres religiosos que no fan el batxillerat o, de vegades ni l'ESO,. Però que tenen convenis a fi de que aquell alumnes interessats puguin realitzar tot el curriculum fins a les PAAU.

simptomàtic, però, que només comptant les ordres religioses femenines (les monges) d'on provenen els nois i noies de les PAAU, l'any 2001-2001 se'n puguin comptar al voltant de trenta⁷⁵. Destacar així mateix que és a Barcelona capital on hi ha quasi tot el mosaic de les ordres religioses, masculines i femenines, excepte les del OPUS que estan ubicades a la perifèria, a l'altra banda de Collserola.

Vegem breument en dues taules la distribució per àmbits territorials i comarques. Ens fixarem amb més detall en el cas de Barcelona capital, per la seva importància tant en nombre d'alumnes com en la diversitat d'ordres i de centres. Per acabar unes conclusions i reflexions finals i la presentació d'uns mapes seran la cloenda d'aquest apartat sobre les ordres religioses i el territori

Taula núm.48
Catalunya: Àmbits territorials (absoluts)
Distribució dels alumnes de les PAAU segons el tipus de centre religiós.
(absoluts) PAAU 2001

Àmbit	Núm.	TIPUS								
Nom		Opus,	Je--	La	Maris	Sale-	Pies	Altres(*)	Mon-	Total
		Abat	suites	Salle	tes	sians	Esco-	no	ges	
		OL								
		SEK					lapis	monges		
Àrea metropolitana	1	295	41	41	299	86	450	319	426	1982
Com. Gironines	2	83	0	70	73	0	4	52	120	424
Camp de Tarragona	3	31	7	98	0	0	0	80	131	300
Terres de l'Ebre	4	0	0	0	0	0	0	21	11	45
Terres de Ponent	5	57	55	49	73	0	0	9	109	352
Comarques centrals	6	31	0	110	0	0	40	105	64	337
6										
Pirineu-Aran	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BCN	1	145	323	263	114	165	357	368	1221	2956
TOTAL CATALUNYA		642	426	631	559	251	851	954	2082	6396
		T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	

(*)inclou Pares de la Sagrada Família(206 alumnes), Claretians(73 alumnes), Pare Manyanet(97 alumnes), escoles parroquials(114 alumnes) i altres escoles no de monges(464 alumnes)

Una petita incursió feta a 9 Barris ens va suggerir que podria ser molt interessant d'endinsar-se en aquest recorregut curriculars que fan els alumnes a través de les distintes ordres religioses.

⁷⁵Vegeu la llista en l'annex. De vegades és difícil, pel nom, saber si pertanyen a la mateixa congregació. Seria força interessant fer-ne una monografia. A partir de les dades que tenim només hem pogut constatar si són mixtes (nombre de nois i de noies). Si la informació i el nom l'ofereixen en català o en castellà.

Seria interessant fer-ne alguna monografia per tal d'esbrinar qui es qui, d'on venen, quan s'han instal·lat a Catalunya, quina dependència jeràrquica de qui, etc. En un estudi fet sobre els llibres de text a l'ensenyament superior l'any 1995 (Treserra, Montserrat i altres, op citada) s'havia pogut comprovar la importància d'utilitzar segons quins editorials –i el conseqüent contingut dels manuals- segons aquesta dependència jeràrquica de les ordres religiosa i/o l'estructura més o menys democràtica que els permetia gaudir de més o menys autonomia a l'hora de decidir plans educatius, professors, manuals, etc, etc.

Taula núm 49.Comarques.Distribució d'alumnes segons tipus d'ordre.Absoluts PAAU 2001

	Com	A	Opus	Je-	La	Ma-	Sale-	Pies	Altres no	Monges	Total
COMARCA	Nú m.	bit	Qiv/sele	suites	Salle	ristes	sians	Escolp	Monges(*)		
AltPenedès	3	1	.	.	.	.	.	.	58	.	58
Baix Llobregat	11	1	.	.	.	.	.	1	113	124	238
Barcelonès(-BCN)	13	1	91	41	.	65	56	.	148	61	462
Garraf	17	1	.	.	.	.	.	57	.	.	67
Maresme	21	1	.	.	.	71	29	118	.	59	277
Bailès Occidental	40	1	163	.	41	163	.	149	.	182	698
Vallès Oriental	41	1	41	.	.	.	.	116	.	.	157
Alt Empordà	2	2	.	.	.	.	.	.	34	.	34
Baix Empordà	10	2	.	.	.	.	.	.	18	34	52
Garrotxa	19	2	.	.	.	.	.	4	.	.	4
Pla Estany	27	2	0	0	0	0	.	0	0	0	0
Gironès	20	2	83	.	70	73	.	.	.	32	258
Ripollès	31	2	.	.	.	.	.	.	.	30	30
Selva	34	2	.	.	.	.	.	.	.	24	24
Baix Ebre	9	4	0	0	0	0	0	0	21	11	32
Ribera d'Ebre	30	4	0	0	0	.	0	0	0	0	0
Montsià	22	4	0	.	.	0	0	0	.	.	0
Terra Alta	37	4	.	.	.	.	.	.	.	.	0
Noguera	23	5	.	.	.	.	.	.	.	26	26
Segarra	32	5	.	0	0	.	0	0	.	0	0
Pla d'Urgell	28	5	.	.	49	.	.	.	.	.	49
Segrià	33	5	57	55	.	73	.	.	9	54	248
Les Garrigues	18	5	0	0	0	.	.	0	0	.	0
Urgell	38	5	.	.	.	.	.	.	.	29	29
Anoia	6	6	31	.	.	.	.	40	.	.	71
Berguedà	14	6	.	.	.	.	.	.	13	.	13
Bages	7	6	.	.	35	.	.	.	21	15	71
Osona	24	6	.	.	48	.	.	.	71	49	168
Solsonés	35	6	.	.	27	.	.	.	.	.	27
Alt Urgell	4	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alta Ribagorça	5	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cerdanya	16	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pallars Jussà	25	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pall Sobirà	26	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vall Aran	39	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BCN	42	1	145	323	263	114	165	357	368	1221	2956
TOTAL			642	426	631	559	251	851	954	2082	6396

(*)inclou Pares de la Sagrada Família(206 alumnes), Claretians(73 alumnes), Pare Manyanet(97 alumnes), escoles parroquials(114 alumnes) i altres escoles no de monges(464 alumnes)

6.2.2. Barcelona capital: Els districtes i la implantació de les ordres religioses

Resseguir la implantació de les ordres religioses a Barcelona i la importància que avui tenen en la formació dels joves és resseguir d'alguna manera els distints processos històrics que han anat modelant la urbanització de la ciutat.⁷⁶

De moment ens limitarem a veure la implantació d'aquestes ordres, relacionades amb la importància dels nombre d'estudiants que l'any 2001-2002 van accedir a la Universitat provinents d'aquests centres.

Taula núm. 50
Barcelona. Total i distribució segons ordres religioses dels estudiants de les PAAU 2001(*)

Nom del tipus d'ordre religiosa	Tipus	Total d'alumnes Non. Absolutos	% sobre el total l'alumenes de centres religiosos
		N	%
Sek/Opus/abat Oliva	T1	145	4,91%
Jesuïtes	T2	323	10,93%
La Salle	T3	263	8,90%
Maristes	T4	114	3,86%
Salesians	T5	165	5,58%
Pies,escolapis	T6	357	12,07%
Altres (no de monges)	T7	368	12,45%
monges	T8	1221	41,30%
Total Barcelona		2956	100%

(*)vegeu en annexa el llistat de les escoles que inclouen aquest "Altres" (no de monges) .
També el llistat de les distintes congregacions religioses de monges

Taula núm. 51

⁷⁶ Hi han jugat algun paper les grans ordres religioses situades a la muntanya en la configuració-consolidació d'uns barris benestants inclusius-exclusius? Fer monografies de les distintes ordres potser aportaria elements interessants de reflexió. Res és el resultat d'una relació lineal de causa a efecte. Però tenint in mente aquesta premissa, fer algunes monografies, dels -Jesuïtes per exemple - seria interessant. En efecte, els Jesuïtes , com a cas paradigmàtic de formació de les elits del país. Perquè Casp, Sarrià, el Clot? Quant i perquè, en quina conjuntura històrica i de desenvolupament del país és produeix? Quines ordres i perquè van ubicar-se a l'Eixample i a Gràcia, en quin moment i perquè hi van poder construir els edificis que avui per avui són un dels elements entre altres que explica la seva importància en la formació secundària de nois i de noies que ara hi resideixen (exemple de les monges de la Immaculada, de Lestonnac, de les Vedrunes , o dels Claretians i els de la Sagrada Família?

Barcelona. Els estudiants de les escoles de monges. Segons el tipus d'ordre.
PAAU 2001(*)

Tipus religiosa	d'ordre	Codi	Total alumnes	% sobre el total
Jesus Maria		91	207	16.95
Vedrunes		92	62	5.08
Lestonac		93	57	4.67
Immaculada		94	109	8.93
Teresianes/Santa Teresa		95	101	8,27
Altres		90	685	56.10
			1221	100%

Taula núm. 52
Barcelona i districtes .
Total i distribució segons ordres religioses dels estudiants de les PAAU 2001-2002 (*)

	Opus,	Jesuïtes	La Salle	Maristes	Salesians	Pies	Altres	monges	Total
	Leg. Abat					Escolapis	(no		
	Oliva						monges		
Ciutat Vella	0	4	32	0	0	55	0	17	108
Eixample	0	105	0	0	53	195	58	272	683
Sants-Montjuïc	0	0	0	8	0	0	0	0	8
Les Corts	105	0	0	106	0	0	128	50	389
Sarrià-Sant Gervasi	0	150	108	0	51	107	20	399	835
Gràcia	40	0	40	0	0	0	48	91	219
Horta-Guinardó	0	0	25	0	61	0	71	74	231
Nou Barris	0	0	0	0	0	0	0	108	108
Sant Andreu	0	0	58	0	0	0	43	201	302
Sant Martí	0	64	0	0	0	0	0	9	73
TOTAL	145	323	263	114	165	357	368	1221	2956
Barcelona									
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	

(*)vegeu en annexa el llistat de les escoles que inclouen aquest "Altres"(no de monges). També el llistat de les distintes congregacions religioses de monges

A partir de les taules s'hi poden fer algunes observacions:

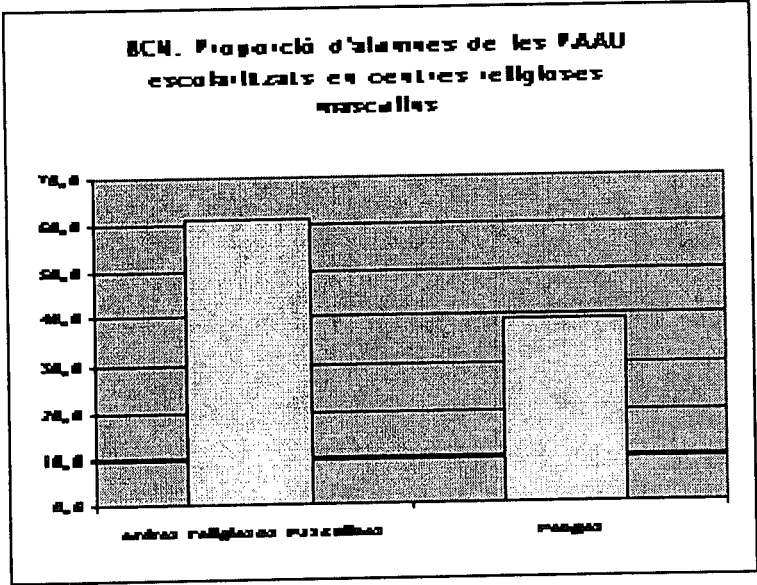
a) L'escolarització en centres religiosos està molt lligada a la ubicació de les diferents organitzacions religioses.

Aquelles que tenen escoles a Sarrià, Pedralbes o Nord d'Horta són també les que compten amb un major nombre d'alumnes totals: Per ordre d'importància, les sis primeres són 1) Les escoles Pies, 2) Els Jesuïtes, 3) La Salle, 4) els Salesians 5) Abat Oliva/sek./Op i 6). Els Maristes

Són comunitats religioses que a més a més de Sarrià-Pedralbes,⁷⁷ també tenen centres en els barris nuclears de la ciutat, ja sigui perquè en són els constitutius (Gràcia, L'eixample, Ciutat Vella) o perquè en són els pols de desenvolupament a finals del XIX i començaments del segle XX (St. Andreu, El Clot de St. Martí)

Així, els jesuïtes, tenen importància també per els alumnes provinents de l'eixample (Casp) i del Clot (St. Martí). Ídem per les escoles Pies, A més a més de Sarrià, son importants a l'eixample i Ciutat Vella. Els salesians, ho són també per el centre Horta i l'eixample. La Salle a més a més de Sarrià per els de Gràcia, Horta – a Ciutat Vella i St. Andreu. I el Maristes a Sants-Monjuic⁷⁸

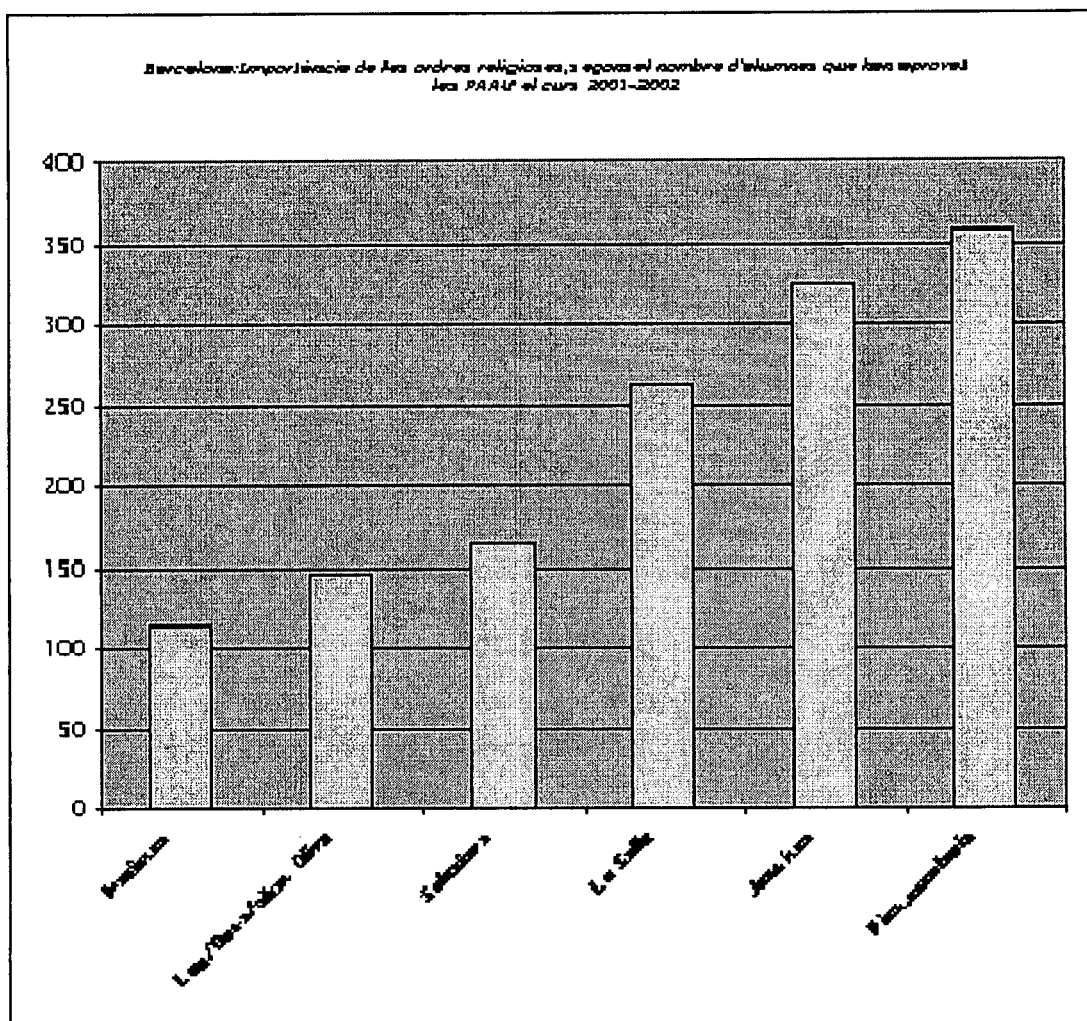
Gràfic núm.12

⁷⁷ menys les de l'Opus de creació contemporània i que no formen part del mapa escolar religiós de començaments del segle XX

⁷⁸ tot i que els Maristes, el major nombre, prové del centre de Pedralbes

Gràfic núm.13

Fora de les grans ordres religioses lligades al prestigi i a la formació de les elits i les classes benestants, també les monges compten amb congregacions importants. Les Vedrunes i Lestonac i l'Immaculada a Gràcia i a l'Eixample.⁷⁹ D'altres com les teresianes també cal observar-ne la seva incidència, més lligades a la formació de les filles de les classes benestants

Con a síntesis , concloure la importància de l'escola religiosa, sobretot de les grans comunitats d'origen històric. Assenyalar com la ubicació d'aquest centres en condiona la distribució de la provinença del alumnes per districtes. Sarrià, Pedralbes i Nord d'Horta és on hi ha les grans escoles religioses.

⁷⁹ Totes, congregacions que estan complint els 125 anys de la seva implantació a Barcelona.

Cal tenir present així mateix , que aquesta agrupació és també el resultat de la mobilitat educativa que es possible a Barcelona, quan es tracta d'escoles privades-concertades. Amb tot segueix sent simptomàtic doncs cal pensar que –més enllà de la mobilitat per barris- implica l'agrupament d'alumnes de tota la ciutat, que comparteixen, això sí, algunes característiques: estratègies educatives de les famílies, un cert nivell econòmic, aptituds i actituds valorades positivament per la cultura escolar.

Il·lustració núm. 7a

Distribució en el territori dels alumnes de Les escoles Pies.

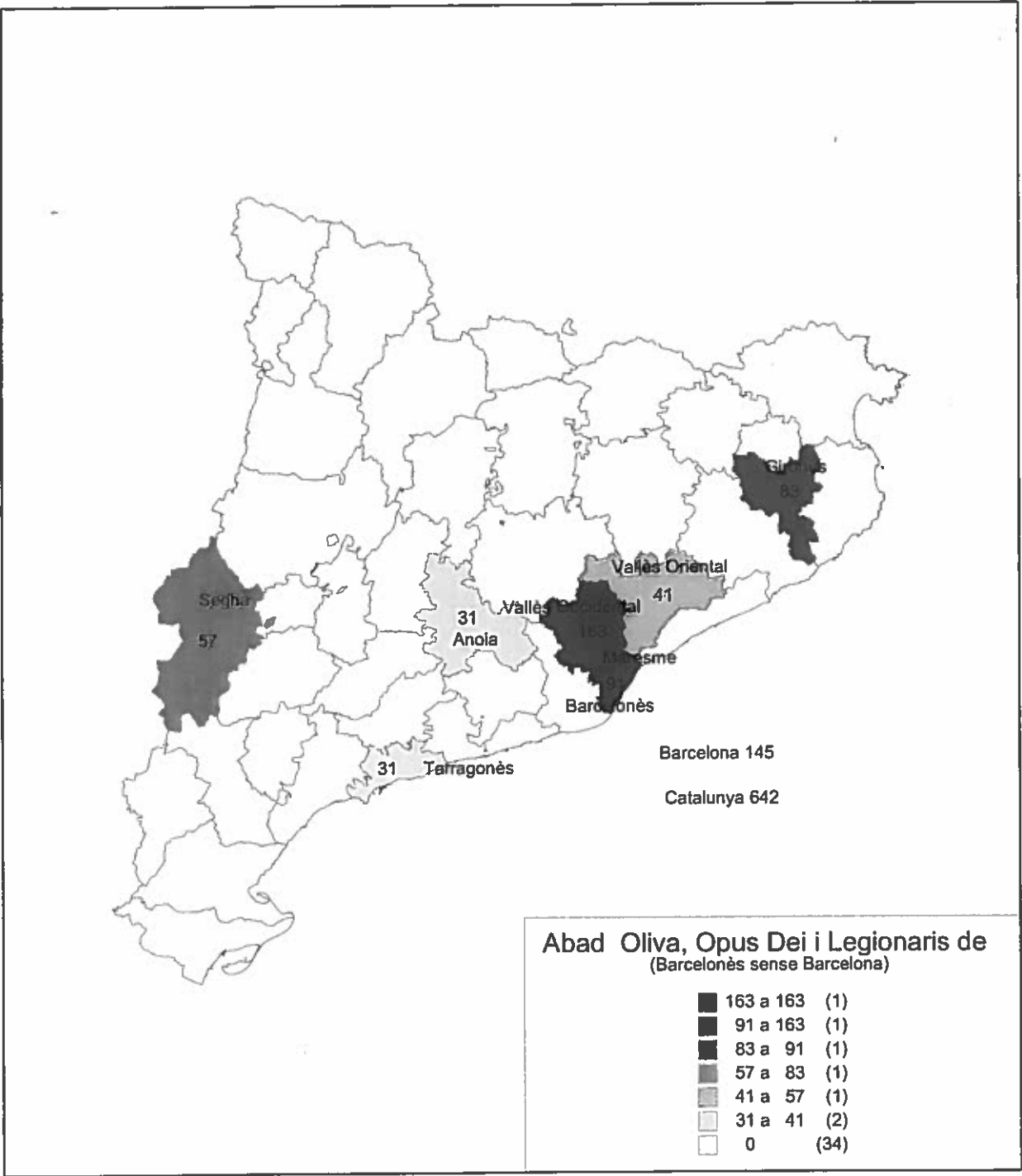
PAAU 2001

Barcelona Escoles Pies 357.

Ciutat Vella	55
Eixample	195
Sarrià-St.Gervasi	107
Total	357

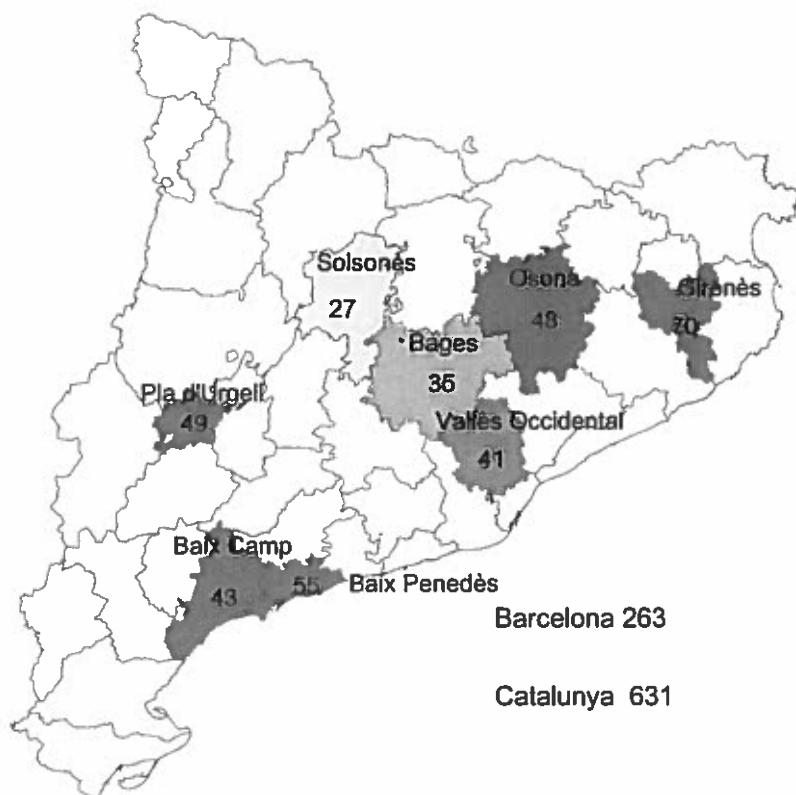
Il·lustració num 78
 Distribució en el territori dels alumnes de L'Opus, Abat Oliva, Sek PAAU 2001

Barcelona: 145	
Ls Corts	105
Gràcia	40
Total	145

Il·lustració num 7c

Distribució en el territori dels alumnes de La Salle PAAU 2001

■ - □ Salle

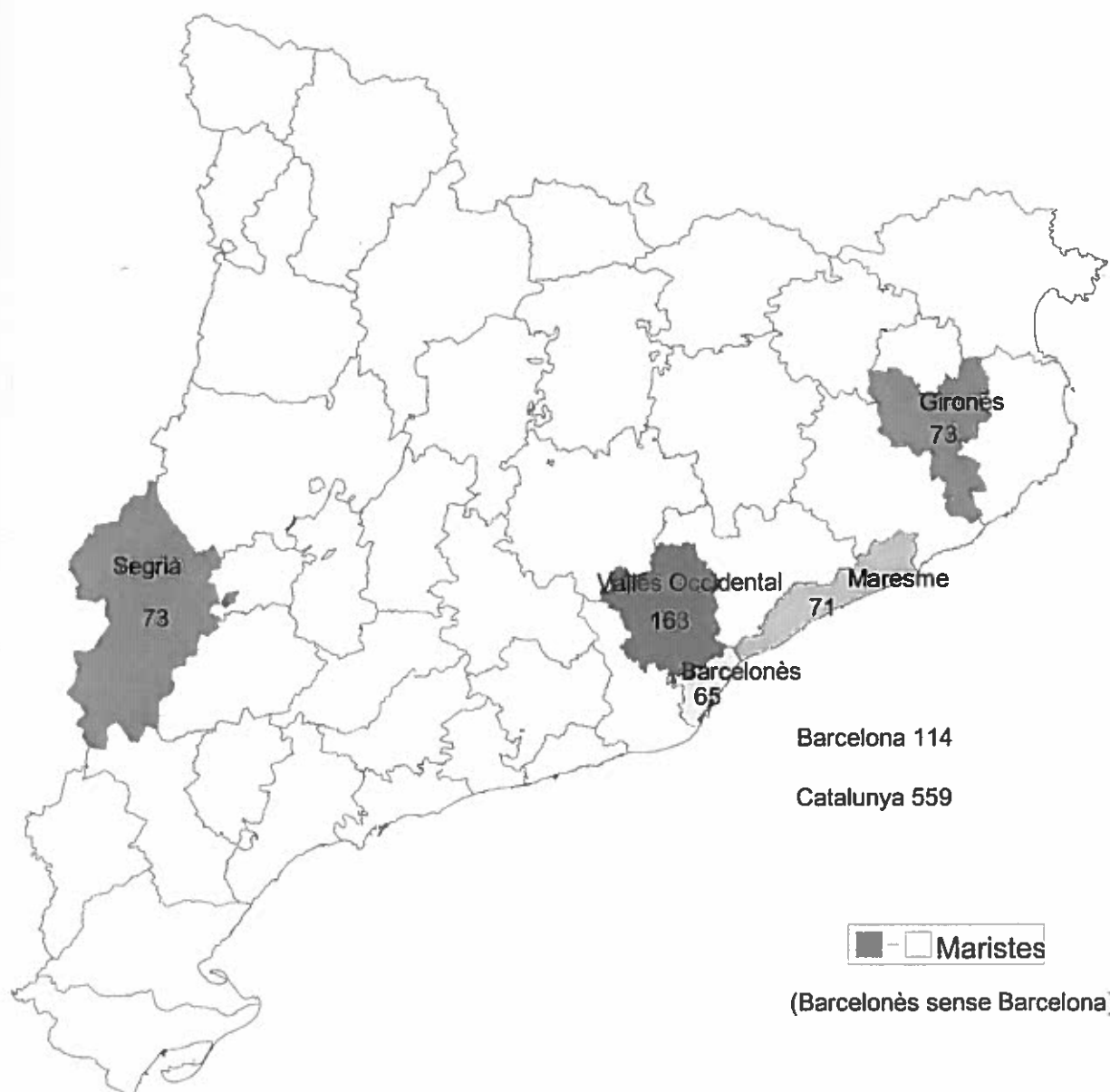
(Barcelonès sense Barcelona)

Barcelona: La Salle: 263

Ciutat Vella	32
Gràcia	40
Sarrià-St Gervasi	108
Horta-Guinardó	25
St Andreu	58
Total	263

Il·lustració num 7 d

Distribució en el territori dels alumnes dels Maristes PAAU 2001

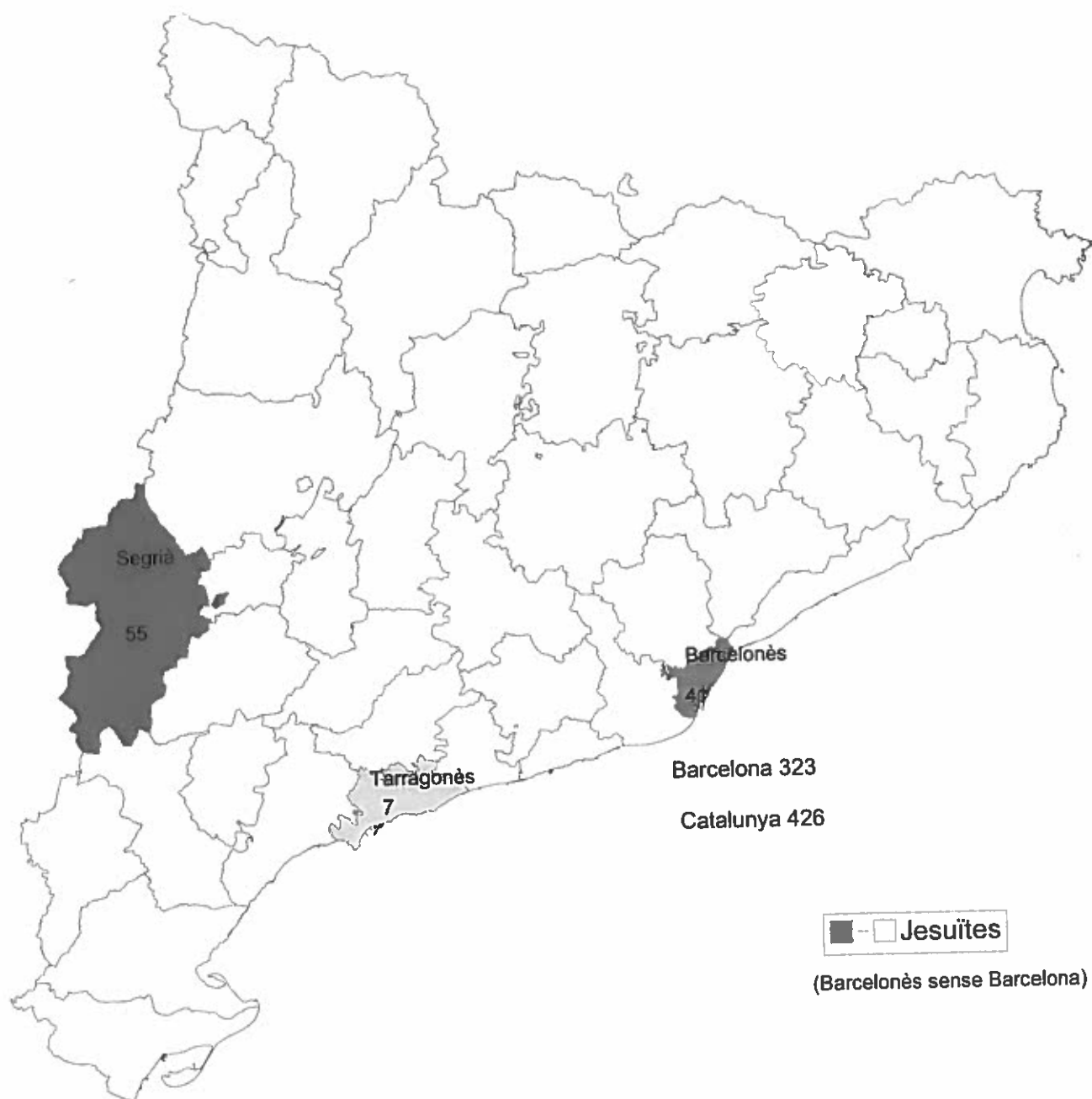

Barcelona: Maristes: 114

Les Corts	106
Sants -Montjuic	8
Total	114

Il·lustració num 7e

Distribució en el territori dels alumnes dels Jesuïtes PAAU 2001

Barcelona: Jesuïtes: 323

Ciutat Vella	4
Eixample	105
Sarrià-St. Gervasi	150
St. Martí	64
Total	323

Il·lustració num. 71

Distribució en el territori dels alumnes dels Salesians PAAU 2001

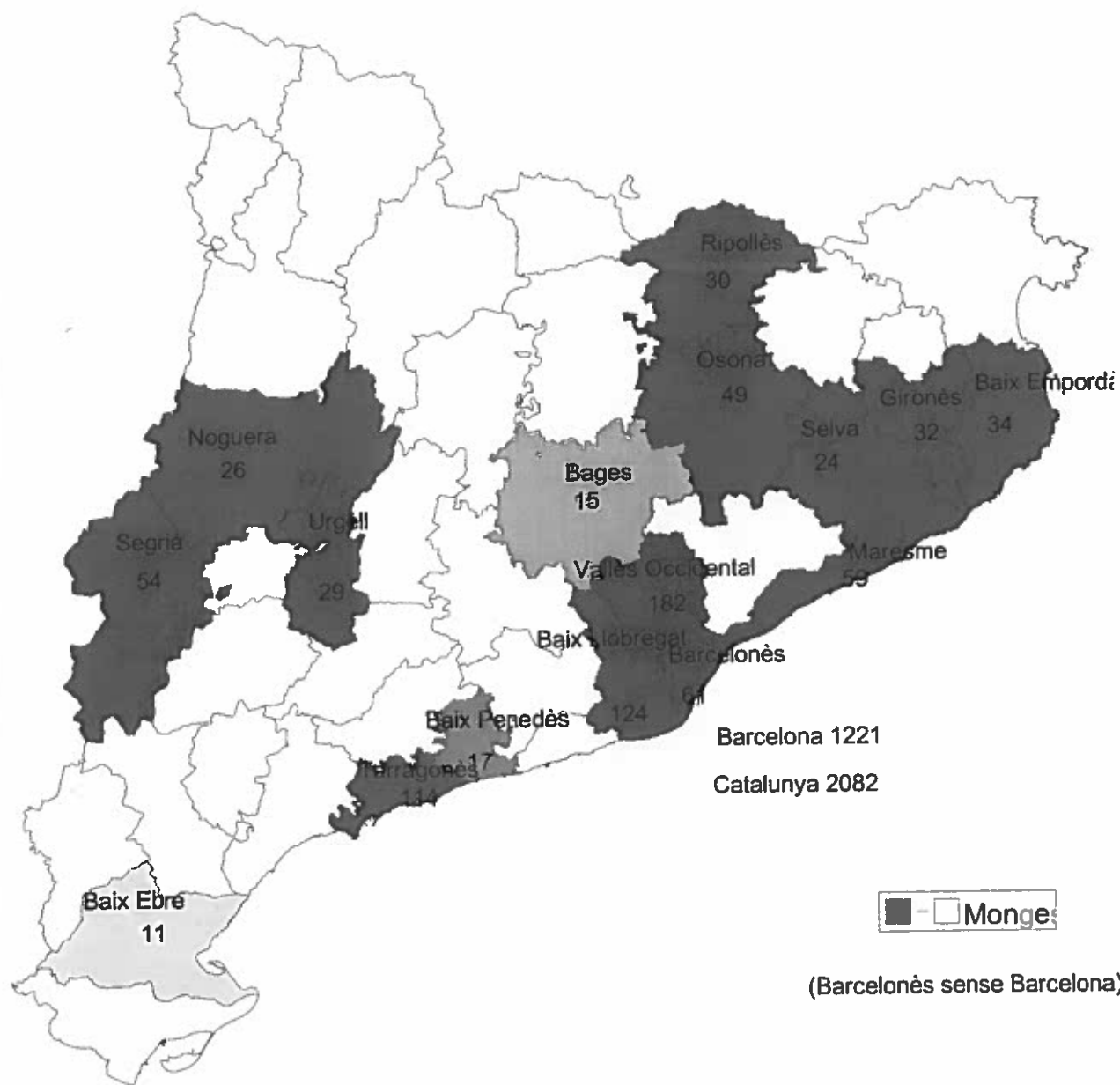

Barcelona Salesians: 165

Eixample	53
Sarrià-St Gervasi	51
Horta Guinardó	61
Total	165

Il·lustració num 78

Distribució en el territori dels alumnes de Monges PAAU 2001

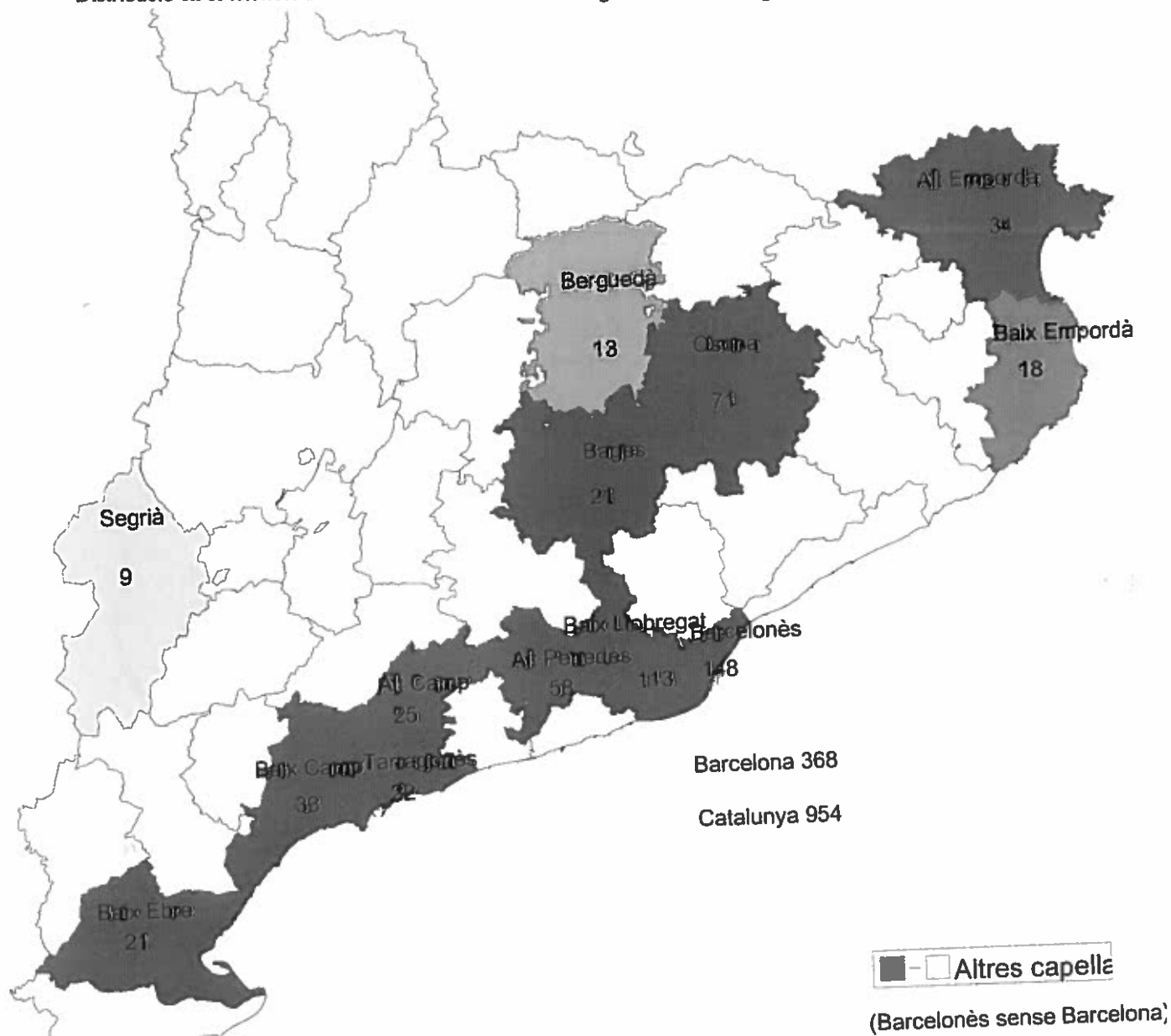

Barcelona, monges: 1221

Ciutat Vella	17
Eixample	272
Sants-Montjuïc	0
Les Corts	50
Sarrià-Sant Gervasi	399
Gràcia	91
Horta-Guinardó	74
Nou Barris	108
Sant Andreu	201
Sant Martí	9
TOTAL	1221

Il·lustració num. 7h.

Distribució en el territori dels alumnes d'altres centres religiosos no de Monges PAAU 2001

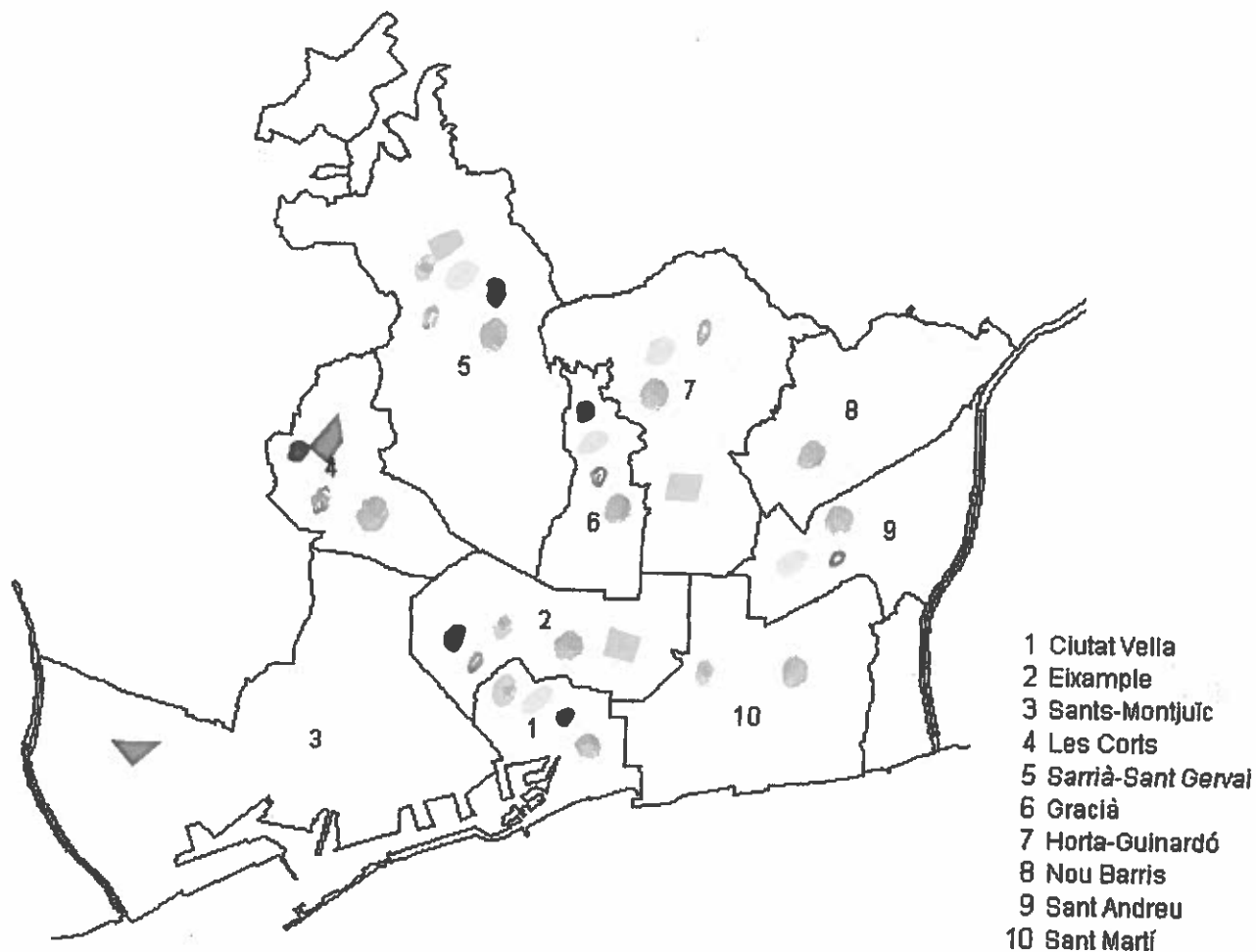

Barcelona, altres religioses no de monges: 368

Ciutat Vella	0
Eixample	58
Sants-Montjuïc	0
Les Corts	128
Sarrià-Sant Gervasi	20
Gràcia	48
Horta-Guinardó	71
Nou Barris	0
Sant Andreu	43
Sant Martí	0
TOTAL	368

Il·lustració 7i

BCN: Ubicació en el territori (districtes) de les diferents ordres religioses

Total i distribució segons ordres religioses dels estudiants de les PAU 2001-2002(*)

	Opus,leg.	Jesuïtes	LsSalle	Maristes	Salesians	Pies	Altres,no		Total
	Abat oliva					Escorapis	monges		
Ciutat Vella	0	4	32	0	0	55	0	17	108
Eixample	0	105	0	0	53	195	58	272	683
Sants-Montjuïc	0	0	0	8	0	0	0	0	8
Les Corts	105	0	0	106	0	0	128	50	389
Sarrià-Sant Gervasi	0	150	108	0	51	107	20	399	835
Gràcia	40	0	40	0	0	0	48	91	219
Horta-Guinardó	0	0	25	0	61	0	71	74	231
Nou Barris	0	0	0	0	0	0	0	108	108
Sant Andreu	0	0	58	0	0	0	43	201	302
Sant Martí	0	64	0	0	0	0	0	9	73
TOTAL BCN	145	323	263	114	165	357	368	1221	2956

6.3 Alguns comentaris a tall de conclusió

a) Es quasi majoritària arreu excepte a l'àmbit metropolità

En la majoria d'àmbits territorials –tots excepte l'àmbit metropolità-, l'escola religiosa és majoritària entre les privades⁸⁰, amb percentatges que oscil·len entre el 85 i el 100%. Només cal destacar algunes excepcions que caldria veure el perquè.⁸¹

Cal destacar la importància que aquesta té en les capitals provincials, alhora capitals de comarques i vegueries, com Girona, Lleida i Tarragona. També en d'altres de comarcals com Solsona i Vic amb tradició religiosa, que comptaven amb seminaris des de començaments de segle XX i on, durant el franquisme –abans del 1965- sovint eren la única alternativa per cursar-hi el batxillerat.

L'exempció de la presència d'escoles religioses són aquelles comarques, ja detectades en el capítol anterior on tampoc no hi ha presència d'altres escoles privades per el batxillerat. Comarques on abans del 1965 no s'hi podia cursar batxillerat, i que per cursar-lo, quan s'esqueia, calia desplaçar-se més lluny, sovint a les capitals provincials. Es el cas de totes les comarques del pirineu-Aran, de Les Garrigues i La Segarra a les Terres de ponent, de la quasi totalitat de les terres de l'Ebre i del Priorat i la Conca de Barberà de les comarques Tarragonines.

L'àmbit metropolità, amb BCN al davant, sempre en cas del batxillerat no obligatori, és una excepció a aquest quasi monopoli de l'escola religiosa al capdavant de les privades.

Com hem vist anteriorment, és aquest l'àmbit territorial que concentra la major part de la població. També el locus del desenvolupament i creixement accelerat des dels anys seixantes. Es, així mateix, el territori on s'hi contempen les majors disparitats⁸². D'aquesta història i de la

⁸⁰ Vegeu els annexes amb les fitxes per àmbits territorials i comarques on s'hi especifiquen, % d'escoles privades, religioses dins les privades i tipus d'escola/es predominants a cada àrea territorial

⁸¹ A les Comarques centrals, Anoia i Bages amb 68.27 i 62.28 respectivament. A les comarques Gironines, La Selva amb 70.59%

⁸² Es aquí on hi ha els tres municipis més rics de Catalunya i alhora els més pobres. Segons les últimes dades del 2000 de la renda familiar disponibles hi ha Matadpera, St.Cugat i Teià que consten com el

conseqüent realitat que comporta se'n desprèn també una peculiar estructura de l'escola privada.

En qualsevol cas és una àrea que caldria analitzar amb més detall. Es on hi compateixen per una banda les escoles d'alt estatus laiques, les religioses de nova creació com les del Opus o recentment les dels Legionaris de Crist Rei. I/o les religioses tradicionals de llarga solera i tradició com els Jesuïtes, La Salle, les escoles Pies o els Salesians.

També, es clar és el lloc de les acadèmies de negoci, tant de les de més prestigi –situades en els centres de les ciutats i/o en els barris benestants, o de les més pragmàtiques, autoritàries i jeràrquiques dels barris perifèrics de grans aglomeracions, nascudes per omplir buits de l'escola pública. I que, així mateix, les condicions en que es va produir la concertació de les escoles privades arran de la llei Villar i Palasí del 1970 els ha permès, en molts casos, de continuar existint com a substitutòries de les públiques⁸³

b)La distribució en el territori dels tipus d'escoles.

Els tipus d'escoles religioses, la seva importància

A nivell global, observant el nombre d'alumnes que aproven les PAAU i el nombre de centres, destaquen algunes comunitats religioses.

més rics de Catalunya. També Badia del Vallès i Sta. Coloma que en són dos dels més pobres del país.
Font Dossier Econòmic de Catalunya, 2531 de desembre 2004

⁸³ De fet acadèmies estandarditzades que són com cadenes de producció. Es simptomàtic de trobar-les numerades als Barris perifèrics de Barcelona, a Badalona, a Rubí, a Sabadell o a La Llagosta per citar-ne només alguns exemples

a) De les comunitats tradicionals, amb més de cent anys d'implantació la proporció és la següent:

Taula núm. 53

Distribució de centres i alumnes segons els diferents tipus d'escoles històriques i/o tradicionals
PAAU 2001

Nom	centres	alumnes
Escoles Pies	15	851
La Salle	13	631
Maristes	8	559
Jesuïtes	7	426
Salesians	6	251
Pares Sagrada Família	5	206
Claretians	2	73
Pare Manyanet	1	97
Escoles parroquials	3	114
Altres escoles (no de monges)	16	464
Total	76	3672

Escoles Pies (Escolapis): BCN, 5 centres: Sarrià, Gràcia 1' Eixample (2), Ciutat Vella, Igualada, Sitges, Mataró, Granollers, terrassa, Sabadell, Calella, Caldes de Nombou, Vilanova i la Geltrú, Olot.

La Salle: BCN 5 centres: Horta, Sarrià, Gràcia, Ciutat Vella, Sant Andreu. A Manresa, Montcada, **Reus**, Manlleu, Mollerusa **Tarragona** **Girona**, Solsona⁸⁴

Maristes: BCN 2, les Corts i Sants, Rubí, Badalona, Mataró. **Girona**, **Lleida**, Sabadell⁸⁵

Jesuïtes: BCN, 4, Sarrià, Eixample i Sant Martí. Ciutat Vella. **Lleida**, Tarragona, Hospitalet⁸⁶

Salesians: BCN 3: Sarrià, Horta i Eixample. Hospitalet, St. Vicenç dels Horts i Mataró

Sagrada família: BCN st. Andreu i Horta, Tortosa, Gavà i **Lleida**

Claretians: Barcelona, eixam. dist 6 i Valls

Pare manyanet: BCN: Les corts

⁸⁴ Solsona, antiga La Salle, ara parroquial amb monges Lestonac

⁸⁵ El de Sabadell junt amb Escolapis i monges de Lestonac (centre Vidal i Barraquer)

⁸⁶ Ciutat Vella Escola tècnica prof. Francisco Xavier. Tarragona Joan XXIII (verificar)

b) *Escoles religioses, no de comunitats tradicionals (Opus, Abat Oliva i SEK⁸⁷)*

Taula núm. Núm. 54

Distribució de centres i alumnes segons els diferents tipus de les noves escoles religioses (Opus, Abat Oliva i SEK⁸⁸)

PAAU 2001

Nom	Centres	Nombre alumnes		
Opus	13	456		
Abat Oliva	2	105		
SEK/St.Estanislao D Kosta	2	81		
	17	642		

Opus: St.Cugat, 3 centres, Tarragona, 2.Lleida, 2.Girona , 2, Jorba, 2 . L'hospitalet. 2

Abat Oliva. BCN, Les Corts (Pedralbes)

SEK: La Garriga i BCN:Gràcia

c) *Escoles de monges⁸⁹*

Taula núm. Núm. 55

Distribució de centres i alumnes segons els diferents tipus d'escoles religioses de PAAU 2001

	Centres	Alumnes
Jesús Maria	3	207
Vedrunes	8	304
Lestonac	3	114
Immaculada	4	160
Sta.Teresa/Teresiana	4	141
Altres escoles de monges ⁹⁰	43	1.156
Total	22	2,082

Jesús Maria: BCN:1 Sarrià, 2 st.Andreu

Vedrunes: BN, gràcia, Malgrat, Palamós, Girona terrassa, tarragona. Tarrega i Vic

Lestonac: BCN: Eixample. Lleida i Tarragona (ull també la de Solsona junt amb d'altres)

Immaculada Concepció: BCN: Eixample i Horta. Gavà i Lloret de Mar

⁸⁷ Lligada al sector integrista del Legionaris de Crist rei

⁸⁸ Relacionada al sector integrista del Legionaris de Crist rei

⁸⁹ Escoles de monges la quasi totalitat, amb més de 100 anys d'existència. Algunes sorgides arran del Franquisme i del nacionalcatolicisme

⁹⁰ Inclou una trentena d'escoles repartides en tot el territori del país. Vegeu-ho en annex.

c) La importància de les escoles religioses en el territori, dos tipus d'observacions

1. Observacions respecte de l'alumnat que apleguen les escoles religioses:

1.1 En primer lloc podem adonar-nos, que del total d'escoles religioses a Catalunya: un **47.34% dels alumnes que arriben al batxillerat provenen de les escoles tradicionals** inicialment masculines. Totes amb seus importants a Barcelona, i compten amb centres en els barris al nord de la ciutat on viuen les elits. La seva ubicació també en altres barris de BCN i en d'altres comarques explica la transversalitat dels alumnes considerats en el seu conjunt. De fet apleguen en el territori aquell alumnat provinent de famílies amb projectes i estratègies educatives per els seus fills. Són, en general, les escoles que han registrat més canvis en l'aspecte de la coeducació. Fet que s'entén per una banda si es té en compte les normatives requerides per optar a la concertació. També però perquè el seu prestigi va fer que moltes famílies pressionessin a fi i efecte de que les "normes" per obtenir el concert és complissin, és a dir que noies hi poguessin anar,⁹¹

1.2 Que les noves escoles religioses (Opus, Abat Oliba i SEK) **formen al 10.04% del alumnes, però amb característiques més elitistes**. Són majoritàriament alumnes de classes mitges altes, si més no amb menys transversalitat que les escoles tradicionals. No estan ubicades en qualsevol barri/territori, Són les que coincideixen més en la no concertació⁹², doncs cost econòmic més alt. Fets que, a més a més de les altres seleccions aboquen a un resultat més d'exclusivitat de l'alumnat. A BCN estan en els barris del Nord de la ciutat. Les del Opus són les més esteses en el territori. I les del SEK són a BCN i a la Garriga.⁹³

1.3. **Les escoles de monges segueixen sent importants en la formació de l'alumnat , 32,55% de l'alumnat**. Moltes escoles són encara majoritàriament femenines. Cal destacar-ne tres. Les Vedrunes, Lestonac i la Immaculada. Les Vedrunes i Lestonac amb una transformació real cap a la coeducació. La immaculada segueix les pautes de les escoles més

⁹¹ Això no ha estat així amb moltes de les escoles de monges, on tot i mantenir la coeducació a nivell formal no ho és de fet.

⁹² Les del Opus en la majoria de casos en són una excepció a la regla de la concertació. Són les que ho han estat més recentment, en la última etapa del Govern de Convergència i Unió.

⁹³ Les del SEK són escoles en expansió en vistes a la formació de les elits o si més no de les classes amb poder de decisió. Són un fenomen bastant peculiar que caldria estudiar amb més profunditat. En hi ha d'altres (a Girona) però que encara no tenen alumnes a les PAAU.

tradicionals. En qualsevol cas, com a grup menys situades en l'educació-instrucció de les elits.

Caldria fer uns matisos, una vegada més caldria veure'n la distribució per barris :les de Sarrià tenen una llarga tradició d'educar les filles de les famílies benestants. (Jesús Maria i les Teresianes). Les Vedrunes i Lestonac tant a Barcelona com en la seva distribució en el territori semblen aplegar un públic més transversal.

1.4. També cal destacar la importància de les escoles parroquials i/o diocesanes. Amb orígens diversos i també amb transformacions diverses tant en la realitat de fet –idearis. Mètodes pedagògics- etc. com en la mateixa coeducació⁹⁴

2La seva distribució en el territori

En un mapa síntesis es pot apreciar la seva distribució. Algunes observacions

2.1. respecte de les escoles tradicionals

2.1.1 **les escoles Pies (escolapis)**. Fundades el 1683 per un prohom de La Franja, Josep de Calasanç, són les que compten amb **més alumnat i més distribuït pel territori**. Comencen a Guissona el 1638, s'assenten a Moia el 1683. A més a més de **BCN**, són a l'Anoia –**Comarques centrals**-, a l'**àmbit metropolità**, al Garraf (Sitges i Vilanova), al Maresme (Mataró i Calella), al Vallès occidental (Terrassa, Sabadell i Caldes de Montbui), al Vallès Oriental (Granollers). I a les **Comarques Gironines** a La Garrotxa (Olot)

2.1.2 **La Salle**, Escoles cristianes fundades a França el 1651 per St.joan de La Salle, ocupen el segon lloc amb nombre d'alumnes, però menys distribuïdes pel territori. A part de **BCN**, són a les **Comarques centrals**, Bages (Manresa), Osona (Manlleu). A l'**àmbit Metropolità**, al Vallès occidental (Montcada) al **Camp de Tarragona**, a l'Alt Camp (Reus) i al Tarragonès (Tarragona), i a **Les comarques gironines**, el Gironès (Girona)

2.1.3 **Els Maristes**, fundada 1817 pel sacerdot francès Marcelin Champagnat. , 1887 la primera comunitat als Països catalans a Girona .

⁹⁴ No estan pas totes identificades, però seria interessant estudiar-les,. Són escoles que provenen d'iniciatives privades, amb suport de l'església i que han abocat a realitats ben diverses.

Tercer lloc en importància. A més amés de BCN, el seu alumnat provés de l'**àmbit metropolità**, Maresme (Mataró), el Barcelonès (Badalona), Vallès Occidental (Rubí i Sabadell). , De les **comarques gironines** Gironès, (Girona) i de les **Terres de Ponent**, Segrià (Lleida)

2.1.4 Els **jesuïtes** amb **influència cabdal a Barcelona**.(75% dels **alumnes**) També al **Segrià**, Lleida ,(13%) via el Col·legi Pere Claver. La resta(12%) només uns petits redutes a l'hospitalet i Tarragona

2.1.5 Els **Salesians**, fundats a Torí per Joan Bosco, el 1859, compten amb d'altres prohoms com St. Francesc de Sales i St.Domingo el sabio. A Barcelona , s'inicien el 1890 amb l'educació professional, a Sarrià. Són una congregació que , a Catalunya te un gran desplegament durant el franquisme . entre 1945 i 1960.Els alumnes de les PAAU provenen essencialment de BCN i voltants, , només de l'**àmbit metropolità**, Bcn, Barcelonès (Hospitalet), Baix Llobregat (St. Vicenç dels Horts) i el Maresme (Mataró)

2.1.6 Els pares de la **Sagrada Família**, també com el Salesians bàsicament al voltant de Barcelona, amb un petit col·legi a Tortosa (**Terres de l'Ebre**) , a Gavà (Baix Llobregat), **Àmbit metropolità** i a les **Terres de Ponent** Lleida (Segrià). Igual que els **claretians** (Bcn, més un petit col·legi a Valls, (Alt Camp) al **Camp de Tarragona** i els del **Pare Manyanet** només a BCN.

2.2.Les noves escoles religioses d'Elit

2.2.1 les de l'**Opus** són les més distribuïdes pel territori. A més a més de **Bcn.**, als voltants de Barcelona, **Àmbit Metropolità**. Vallès occidental (St. Cugat), al Baix Llobregat (L'Hospitalet). A **Les Comarques gironines**, al gironès (Girona) a les **Comarques Centrals** , a l'Anoia (Jorba), i a **Les terres de Ponent** (Segrià) .

2.2.2 Les de l'**Abat Oliva**, només a BCN, i les **Sek** a BCN i la més important al Vallès Oriental (La Garriga)

2.3. Les escoles de monges

De les escoles de monges les que compten amb una distribució més important en el territori són les **Vedrunes**, fundades a Vic i les de **Lestonac**.

Les Vedrunes tenen centres , a més amés de BCN, a Les comarques centrals ,osona (Vic), , a l'Ambit Metroplità, al Maresme (Malgrat),i al Vallès Occidental (Terrassa) a les **Comarques Gironines**, Baix Empordà (Palamós) i al Gironès (Girona), al **Camp de Tarragona**, al Tarragonès (Tarragona) i a **Les Terres de Ponent** a l'Urgell (Tàrrrega)

Lestonac a més a més de BCN, a les **Terres de Ponent**, al Segrià (Lleida) i al **Camp de Tarragona** , al Tarragonès (Tarragona). També amb associació amb altres a **Les Comarques centrals** , al Solsonès (Solsona)
Vegeu els mapes a tall de síntesis.

7.El territori i la jerarquia de les escoles. Una aproximació a la classificació de les escoles segons la nota de tall

7.1 Classificació dels centres escolars segons la nota de tall

La revisió i anàlisi de les dades confirmen la desigual distribució de les escoles en el territori i la rellevància de les escoles privades, i, dins de les privades la de la privada religiosa. Es com si es tractés d'una mena de jerarquia tàcita relacionada bàsicament amb la composició social dels alumnes que hi assisteixen. Resultat al mateix temps de la història de cada territori, de les condicions socioeconòmiques dels seus habitants i de les possibilitats objectives i subjectives d'aquests per potenciar unes estratègies educatives i formatives.⁹⁵

Per acabar de reblar el clau, s'ha fet un petit exercici en ares de confirmar la rellevància del tipus d'escoles a través d'indicadors més qualitatius. Després de fer diferents proves amb les dades disponibles s'ha optat per dos indicadors que semblaven pertinents: La nota de tall i la proporció d'alumnes que aproven les PAAU respecte dels nombre que cada escola i/o institut tenia en acabar la secundària obligatòria.

El primer ,la nota mitjana de tall dels alumnes de cada escola és una dada fiable, és la que consta en la base de dades per a cada escola. Cal considerar-la evidentment amb totes les reserves ja que és una mitjana i està condicionada a la forma d'avaluar de cada centre. És , però, un indicador que permet una aproximació a la classificació ordinal de les escoles segons aquesta nota .⁹⁶ La segona, la proporció d'alumnes , és una dada més problemàtica i més aproximada donat l'origen de les fonts. De tota manera ens semblava important per matisar la rellevància dels centres, i si més no disposar d'algun indicador per contrastar-ne la seva importància.⁹⁷

⁹⁵ Condicions objectives. L'existència d'una oferta de "qualitat," un cost econòmic accessible i unes condicions subjectives: actituds positives per part de les famílies per invertir en educació (fet que també es relaciona amb l'existència de classes mitges econòmiques, també i/o sobretot les classes mitges "culturals" amb una certa formació prèvia (mestres, estudis tècnics, funcionaris...) i/o amb implicació social,

⁹⁶ nota de tall: mitjana entre la nota del batxillerat a l'escola i la nota obtinguda a les PAAU.

⁹⁷ Són dades difícils d'obtenir escola per escola, estem treballant amb més de 600 centres d'ensenyament secundari. En qualsevol cas és si més no una aproximació. El que no podia ser era situar al mateix nivell un institut amb 1000 alumnes d'ESO i només 10 a les PAAU que un altre amb una proporció equilibrada. Igualment per les escoles privades, tot i que aquestes escoles segueixen una altra dinàmica. Són molts més els que comencen amb l'objectiu d'acabar el batxillerat. També en el moment del batxillerat les places buides s'omplen amb alumnes que provenen d'altres escoles i/o de la pública. Es difícil fer el

Per tal de veure la posició de les escoles, s'han examinat els 682 centres en base a aquest dos indicadors i s'han ordenat de més a menys els centres segons la nota de tall i segons la major o menor proporció d'alumnes. Finalment se'n ha extret una llista de les 30 escoles –de més a menys– situades amb millors posicions segons cadascun dels indicadors.⁹⁸

Els resultats mostren el predomini de les escoles privades en cadascuna de les llistes. Són aquest resultats els que ens han portat a fer una segona anàlisi considerant només els centres privats (els 259 centres repartits per tot Catalunya). Ens semblava interessant poder dir alguna cosa més sobre la seva importància i distribució en el territori.⁹⁹

Els resultats que es presenten són només els que s'han obtingut a través de l'anàlisi de la nota de tall. A grans trets, l'anàlisi feta amb els dos indicadors dibuixen una panoràmica semblant de les escoles amb posicions altes. És un exercici, i en aquest sentit com a exemple ja sembla interessant. És també un suggeriment per treballar-hi en el futur.¹⁰⁰

Vegeu a continuació les dues llistes (taules 56 i 57) i algunes observacions descriptives. La primera, taula 56 és elaborada a partir del conjunt de centres públics i privats (682). La segona a partir d'una part de l'univers poblacional: el dels centres privats (259). Insistim que s'han de llegir com una primera orientació. Caldria contrastar-ho amb altres indicadors per tal d'arribar a conclusions consistents.

recorregut, només monografies particulars d'escoles públiques i privades simptomàtiques podria acostar-nos més a la realitat. Amb tot, és si més no una de les formes "possibles" (donades la mena de dades disponibles) per acostar-nos més a la realitat

⁹⁸ La selecció de les escoles s'ha fet fixant en primer lloc totes aquelles escoles amb nota superior a 6.5 i amb un nombre mínim de 15 alumnes avaluats.

⁹⁹ També hagués estat interessant fer-ho només per les públiques. És un suggeriment per continuar el treball

¹⁰⁰ Caldria afinar més els indicadors. Amb tot, poder fer públiques informacions sobre la mena de rendibilitats dels diferents centres hauria de ser una fita per a qualsevol país que vulgui tenir els ciutadans informats.

Taula 56. Rànkings d'escoles públiques i privades segons la nota mitjana que han obtingut (N=682)
PAAU, 2001

Rànkings segons Nota mitjana PAAU			
<i>Centre</i>	Area Territorial	Nota mitjana	Alumnes PAAU
Escola Europea Aula	BCN	7,70	32
Viaró	Vallès Occid.	7,35	37
IES Guillem de Berguedà	Berguedà	7,13	53
Escola Betania/Patmos	BCN	7,08	24
Montseny-Poblenou	BCN	7,07	43
Tecnos	Vallès Occid.	7,07	35
Canigó	BCN	7,06	32
Escola Pia d'Igualada	Anoia	7,06	40
IES de Sant Hilari Sacalm	La Selva	7,04	16
Sagrat Cor de Jesús (Casp)	BCN	7,02	105
San Pablo	BCN	7,01	28
IES-SEP La Garrotxa	La Garrotxa	7,00	54
IES Costa i Llobera	BCN	6,97	35
Mestral (Sant Feliu)	Baix LLogregat	6,97	28
Xaloc	Baix LLogregat	6,97	52
IES Príncep de Girona	BCN	6,96	46
La Salle(Manresa)	Bages	6,95	35
IES Pere Calders	Vallès Occid.	6,95	43
Casa del Roble	BCN	6,94	20
Sagrat Cor de Jesús	Tarragonès	6,94	34
IES Pius Font i Quer	Bages	6,94	58
Frederic Mistral/Tècn. Eulàlia	BCN	6,93	153
Lestonnac	BCN	6,93	19
IES Salvador Dalí	Baix Llobregat	6,92	39
Garbí	Baix Llobregat	6,91	46
Santa Teresa de Jesús	BCN	6,91	70
Mater Salvatoris	Segrià	6,90	21
Cultural	Barcelonès	6,90	66
Les Alzines	Gironès	6,90	30
Salesià de Sant Josep	BCN	6,88	53

**Taula 57. Rànkings d'escoles privades segons la nota mitjana que han obtingut (N=259)
PAAU, 2001**

Rànkings segons Nota mitjana PAAU			
<i><u>Centre</u></i>	Area territorial	Nota mitjana	Alumnes PAAU
Escola Europea Aula	BCN	7,70	32
Viaró	Vallès Occ.	7,35	37
Escola Betania/Patmos	BCN	7,08	24
Montseny-Poblenou	BCN	7,07	43
Tecnos	Vallès Occ.	7,07	35
Canigó	BCN	7,06	32
Escola Pia d'Igualada	Anoia	7,06	40
Sagrat Cor de Jesús (Casp)	BCN	7,02	105
San Pablo	BCN	7,01	28
Mestral (Sant Feliu)	Baix Llobregat	6,97	28
Xaloc	Baix Llobregat	6,97	52
La Salle (Manresa)	Bages	6,95	35
Casa del Roble	BCN	6,94	20
Sagrat Cor de Jesús	Tarragonès	6,94	34
Frederic Mistral/Tècn. Eulàlia	BCN	6,93	153
Lestonnac	BCN	6,93	19
Garbí	Baix Llobregat	6,91	46
Santa Teresa de Jesús	BCN	6,91	70
Mater Salvatoris	Segrià	6,90	21
Cultural	Barcelonès	6,90	66
Les Alzines	Gironès	6,90	30
Salesià de Sant Josep	BCN	6,88	53
Pare Manyanet	BCN	6,88	97
Maristes de Girona	Gironès	6,86	73
Sant Isidor IPSI	BCN	6,86	76
IPSE	BCN	6,85	36
La Salle Congrés	BCN	6,85	58
Montagut	Alt Penedès	6,85	37
Cingle	Terrassa	6,85	23
SEK/Catalunya	Vallès Oriental	6,84	41

7.2. Algunes observacions respecte dels resultats obtinguts

7.2.1. L'anàlisi del conjunt d'escoles públiques i privades Posició de les escoles segons la nota de tall (N=682)

Segons la titularitat de les escoles i la distribució en el territori, hi ha, al nostre parer , 5 observacions pertinents.

a).La titularitat dels centres

El predomini de les escoles privades entre les escoles amb millor nota.

Una primera llista de les 30 primeres escoles de Catalunya ordenades de més a menys segons la nota ¹⁰¹ mostra que un 73.3% són privades i només un 26.7 són públiques.

b).. El territori

Entre les privades de las llista s'observa una concentració a Barcelona capital i a l'àrea metropolitana. També a les capitals de província. Tarragona, Lleida i Girona

Entre les privades, la majoria són a Barcelona capital i a l'àrea metropolitana.(el 77.3%). . la resta són a Igualada, Manresa, Tarragona, Lleida i Girona. A Barcelona Capital , estan ubicades majoritàriament a Sarrià-Pedralbes (8 centres dels 11, els altres 3 , 2 estan ubicats a l'Eixample i un a Poble Nou)

c)Privada religiosa, privada no religiosa

.Entre les privades: L'escola privada religiosa compateix quasi per igual amb l'escola privada no religiosa.

De les 22 escoles, 11 són religioses i 11 de no religioses.

Entre les 11 religioses , 3 són de l'Opus, institucions recents, , 4 de tradicionals: Jesuïtes, La Salle, Escola Pia i Salesians i 4 de Monges: Sagrat Cor, Santa Teresa, Lestonac i Mater Salvatoris.

Entre les escoles privades no religioses s'hi apleguen la majoria de privades no concertades i aquelles que compten amb fundacions afegides, en qualsevol cas amb un cost econòmic elevat . A BCN,

d).Per territoris, és a BCN on hi ha e predomini de l'escola privada no religiosa.

La revisió per àrees territorials fa avinent que el predomini de l'escola privada no religiosa és propi de BCN i de l'àrea metropolitana. En el resta d'àrees territorials,

¹⁰¹ La llista elaborada tenint en compte la proporció d'alumnes respecte d'ESO (la grandària i importància relativa) i el nombre d'alumnes que acaben el batxillerat.

les escoles privades són religioses, o bé de l'Opus, (cas de Girona un centre), sobretot però de les ordres religioses tradicionals.

e),L'escola pública és minoritària entre la llista de les 30 primeres. Només el 25% -2 centres- són a Barcelona capital. L'escola pública és rellevant fora de Barcelona capital

De les 8 escoles que representen el 27% de les públiques en la distribució per territoris la proporció es inversa. De les 8 escoles, nomes dues són IES de Barcelona, , les 6 restants escampades per el territori :2 a les Comares centrals, -Berga i Manresa-. 2 a l'àrea metropolitana , -Cerdanyola i El Prat-, 2 a les Comarques gironines, -St. Hilari i Olot-.

Vegeu en la taula síntesis la distribució de les 30 millors escoles segons titularitat pública o privada i territori

Taula 58.
Taula síntesis de les 30 primeres escoles públiques i privades segons àrees territorials,
Llistat d les 30 primeres escoles segons la millor nota
PAAU, 2001

Tipus d'escoles Àrees	Privades	Públiques	Total
Barcelona	11	2	13
Restat de l'Àrea Metropolitana(*)	6	2	8
II.Comarques gironines(Girona)	1	2	3
III.Camp de Tarragona(Tarragona)	1	0	1
V.Terres de Ponent (Lleida)	1	0	1
VI Comarques centrals (Igualada,Manresa)	2	2	4
Total	22	8	30

7.2.2. L'anàlisi de les 30 escoles privades amb millor nota de tall. Posició i distribució territorial

Respecte de la llista anterior, hi han 8 escoles privades més., i, de fet confirmen les reflexions fetes anteriorment. Vegeu-ne la distribució per àrees territorials

Taula 59.
Taula síntesis de les 30 primeres escoles privades segons àrees territorials,
Llistat d les 30 primeres escoles segons la millor nota
PAAU, 2001

Tipus d'escoles Àrees	Privades, religioses	Privades religioses	no	Total
Barcelona	6	9		15
Resta Area Metropolitana(*)	3	5		8
II.Comarques gironines(Girona)	2			
III.Camp de Tarragona(Tarragona)	1			
V.Terres de Ponent (Lleida)	1			
VI Comarques centrals (Igualada,Manresa)	2	1		
Total	15	15		30

Tal i com es pot comprovar, de les 30 escoles , el 50% són religioses i l'altre 50% no religioses. Les privades segueixen estan concentrades a Barcelona i Area Metropolitana. I una vegada més és verifica que són les religioses les que estan repartides en la resta del territori. // 77% // no metropolitana.

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia seleccionada

- ACESC, Documents. *L'avaluació final de l'ESO a l'ensenyament públic: l'abast del fracàs escolar*. 2001.
- ARESER, col. *Quelques diagnostics et remèdes urgents pour une université en péril*. París, Liber-Raisons d'Agir, 1997
- Berchem, Theodor. *Tradition et Progrès. La mission de l'Université*. París, Fayard, 2004
- Bonal, Xavier i altres *La descentralización educativa en España*. Barcelona Fundació Carles Viver i Pi Sunyer, 2005
- Bonal, Xavier i altres. *Les desigualtats territorials de l'ensenyament a Catalunya*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 2004.
- Bottomore, Tom. *Élites y sociedad*. Madrid, Talasa, 1995 (Bottomore, 1964, 1993)
- Bourdieu, Pierre. *Les Héritiers. Les étudiants et la culture*. París, Minuit, 1964
- Bourdieu, Pierre. *La distinction*. París, Minuit, 1979
- Bourdieu, Pierre., *La Noblesse de l'Etat*. París, Minuit, 1989
- Bourdieu, Pierre. *La misère du Monde*. París, Seuil, 1993
- Bourdieu, Pierre. "Education et domination", a *Interventions*. Marseille, Agone, 2002
- Busqueta, Joan, J., Pemán Juan, *Les universitats de la Corona d'Aragó, ahir i avui*. Barcelona: Pòrtic, 2002
- Busquet, Jordi. *Repertori bibliogràfic d'Estudis sobre la universitat a Catalunya*. Barcelona, Institut d'estudis universitaris Josep Trueta, 1989
- Calero, Jorge i Bonal, Xavier. *Política educativa y gasto público en educación*.
- LLeónart, Pere i altres. *La demanda universitària a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1987
- Canals, M.A. i altres. *La renovació pedagògica a Catalunya (1940-1980). Des de dins*. Barcelona: ed.62, 2001
- Casassas, Jordi cord.. *Els intel·lectuals i el poder a Catalunya*. Barcelona: Pòrtic, 1999
- Gallifa, Josep, Pedró,, Frances. *Quin futur té la universitat?* Barcelona, Proa 2001
- Duru-Bellat, Marie, Van Zanten, Agnès. *Sociologie de l'école*. Paris, Armand Colin, 1999
- Duru-Bellat, Marie, *L'inflation scolaire*. París, Seuil, 2006
- Euriat, et Thélot Claude. "Le recrutement social de l'élite depuis 40 ans" a *Education et Formation*, núm. 41, 1995, pèg. 3-21
- Gonzalez-Agàpito, Josep i Marquès Sureda, Salomó. *La repressió del professorat a Catalunya sota el franquisme (1939-1943)*. Barcelona: Institut d'estudis catalans, 1996
- Latiesa, Margarita. *La deserción universitaria*. Madrid, CIS, 1992
- Pérez Díaz, Víctor i alt. *Educación superior y futuro de España*. Madrid, Santillana, 2001.
- Popeau, Frank. *Une sociologie d'Etat. L'école et ses experts en France*. París, Raisons d'Agir, 2003.
- Prats, Joaquim editor. *La Secundària a examen*. Barcelona: Proa, 2002
- Sellés Quintana, Magda, *Una aproximació a la societat d'estudis econòmics*. Montserrat, Publicacions e l'Abadia de Montserrat, 2002
- Remy, Jean. *La Ville et l'urbanisation*. Gemblux (Belgique): ed. Duculo, 1974
- Thélot, Claude, Vallet, L.A. "La réduction des inégalités sociales devant l'école depuis le début de siècle". *Économie et Statistique*, núm. 334. 2000